

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA — POLITICA

APARE ODATĂ PE SĂPTAMÂNĂ

Sub conducerea D-lui SILIU RĂDULESCU Consilier la Curtea de Apel din București

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
15, STR. JULES MICHELET, 15

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR
1 Nov. 1893 — 17 Aug. 1931

Eugen Petit. — *Ordonanțele de référé.*

C. G. Vasilu. — *Observațiuni asupra legii pentru autorizarea stărei de asediu.*

Jurisprudența română. *Înalta Curte de Casație și Justiție S.-U.* — Violarea unui text de ordin constituțional (Eliza Pleșoiu cu Ministerul Domeniilor).

Înalta Curte de Casație și Justiție S. I. — Culpă. — Responsabilitatea comitentului (Armin Hormes cu Ministerul de Interne).

Tribunalul Ilfov S. III civ. cor. — Opoziția penală în apel. Declarația de retragere a apelului. — (Gheorghe P. Stănculescu cu Ministerul Public).

Recenzie. — Inamovibilitatea Magistraturei sub raportul constituțional de *Eugen Bănescu.*

Ordonanțele de référé

Lângă casa mea, proprietarul vecin are un zid, care din cauza vechimei sau a relei întrețineri amenință să se dărâme, distrugându-mi astfel clădirea, peste care desigur ar cădea.

Dacă aș face acțiune în justiție, pentru a sili pe vecinul meu la desființarea zidului periculos sau ca să ieie măsurile necesare solidei lui sprijiniri, s'ar putea întâmpla să treacă prea multă vreme, până la obținerea unei hotărâri care să fie executată.

Pericolul poate veni dintr'un moment în altul, iar noi știm că procesele durează, din nefericire cu lunile și chiar cu anii.

Motivele acestei întârzieri nu le vom cerceta acum.

În lumea juridică este cunoscută anecdota bătrânului avocat, care măritându-și fata cu un coleg mai tânăr, secretarul său, îi dă în zestre și un proces în care socrul pleda de peste 30 ani, fără a-l scoate la capăt.

La primul termen, însă, înfățișându-se în această afacere, tânărul avocat o pledează în fond și cum își dăduse toată osteneala, obține hotărâre cu câștig de cauză.

Bucuros, el vine să anunțe buna veste maestrului său, care acum îi era și socru:

— „Tată, îi zice el în culmea veseliei „știi mata „procesul cel mare dintre X și Y? Ei bine, eu l-am „câștigat din prima ședință”.

— „Prostule, îi răspunde socrul indignat, tu l-ai „pierdut, nu l-ai câștigat”.

„Eu cu acel proces, mi-am întreținut familia o viață întreagă de belșug, iar tu l-ai dat gata de la primul tău termen”.

„Să vedem acum, cu ce ai să-ți ții soția?”.

Lăsând anecdota la oparte, de sigur există o insuficiență, un cusur al mecanismului nostru de judecată, pe care nu l-a putut îndrepta nici chiar legiuitorul animat de cele mai bune intenții, care a făcut legea accelerării judecăților.

Deci, în cazul citat la început, până să mă judec, zidul vecinului se va năruie peste casa mea, distrugându-mi întreaga gospodărie, rănind sau chiar omorând vre-un membru din familia mea.

Alt caz.

Proprietarul casei în care eu locuiesc, pentru anumite pretexte, folosindu-se de lipsa mea de acasă, intră în apartamentul meu și îmi aruncă lucrurile în stradă.

Sau, același proprietar, pentru a alunga pe chiriașul său, întrebuințează un mijloc mai barbar: în toată iernea, scoate ușile și ferestrele de la camerile locuite de acesta.

Încă un exemplu. Iată doi soți despărțiți; copilul lor este încredințat în paza femeii. Dar bărbatul află că minorul se află rău îngrijit și maltratat, în așa mod, încât sănătatea lui ar fi pusă în primejdie.

Oricine își poate da seama că în astfel de cazuri, o judecată cât de urgentă ar fi, nu poate da imediată satisfacție, la care reclamantul are desigur dreptul.

Pentru aceea, autorii procedurii civile franceze, au luat din practica vechiului lor drept, sistemul numit al ordonanțelor prezidențiale de référé, singurul mijloc la care partea amenințată, ar putea recurge cu tolos practic în asemenea împrejurări.

Pentru motive identice, și legiuitorul nostru a găsit de cuviință să împrumute această procedură de la francezi, prin dispozițiile art. 66 bis. din pr. civilă.

Articolul permite părții grav lovită în interesele ei sau măcar amenințată de un pericol serios, să se adreseze cu o petiție către președintele tribunalului, care poate imediat lua toate măsurile ce va crede de cuviință, printr-o ordonanță executorie.

Președintele, când primește o asemenea reclamație, poate da de îndată ordonanța lui, chiar fără a asculta sau nici măcar cita pe pârât.

Cel mult, va pune pe reclamant să-i dea și verbal toate lămuririle necesare, examinând dovezile pe cari el i le prezintă.

Spre deosebire de ce se petrece în dreptul comun, unde dovezile în justiție sunt strict legiferați, — când cineva se adresează cu o cerere de *référé*, o poate întovărăși de orice probe va găsi de cuviință: scrisori, certificate, acte, fotografii, mărturii scrise, etc.

Toate aceste probe sunt lăsate la aprecierea președintelui, care hotărăște îndrumat de propria-i experiență și ascultând numai de conștiința lui.

Astfel, prin ordonanța dată la primirea petiției mele, președintele va dispune în exemplele date:

Dărâmarea zidului ce amenință cu ruina, repararea sau sprijinirea lui, — urmând ca pârâtul să suporte cheltuielile oricăreia dintre aceste măsuri;

sau repunerea chiriei și a lucrurilor sale, în apartamentul de unde a fost evacuat, așezându-se la loc ușile și ferestrele;

sau, luarea provizorie a copilului de la soțul căruia era încredințat, spre a fi pus în siguranță la celălalt soț.

Dar dacă proprietarul abuziv ascunde ușile și ferestrele, sau părintele denaturat dozește copilul, astfel că nu poate fi găsit?

În asemenea cazuri, președintele va putea obliga pe pârât să aducă ușile și ferestrele sau să înfrățeze copilul sub constrângerea unei *astreinte*, adică obligându-l a plăti reclamantului o sumă cât mai însemnată, pentru fiecare zi sau chiar și oră de întârziere.

Astfel de despăgubiri, se numesc daune cominatorii.

O decizie recentă a Înaltei Curți de Casație s. III-a, din 7 Decembrie anul trecut, dată de completul de divergență, admite în principiu asemenea daune pe cale de *référé*.

Astfel am făcut chiar un pas înaintea jurisprudenței franceze, care ezită încă în ce privește admiterea daunelor cominatorii pe o cale atât de sumară, deși autori ca Tissier și Glasson o încurajează în acest sens. (*Traité de procédure civ.*, ed. 3, t. II, pag. 37).

Curtea explică prin considerentele deciziei că aceste daune acordate pe cale de *référé* au același caracter provizoriu ca și toate celelalte măsuri luate de președintele tribunalului pe cale de ordonanță, urmând a fi discutate în urmă și fransate în mod definitiv înaintea instanței pe care părțile o vor investi cu judecata fondului.

În afară de discuția relativă la acordarea daunelor cominatorii pe cale de *référé*, doctrina și jurisprudența sunt de acord că președintele poate lua prin ordonanța lui orice dispoziții sau măsuri ce crede de cuviință, pentru a evita — pe cât este cu putință — pericolul de care se plânge reclamantul.

Nu putem insista în deajuns asupra ideii, că în

această materie, totul se află la conștiința și experiența magistratului încercat, care este președintele tribunalului.

Cu o îndoită condiție însă.

Întâia. Tribunalul pe care îl prezidează magistratul ce dă ordonanța, să fie competent eventual a judeca fondul afacerii.

A doua. — Să fie vorba de un caz urgent.

Autorii de procedură definesc astfel urgența: este necesitatea care nu suferă nici o întârziere.

Iată însă o formulă, pe care o credem mult mai potrivită.

Există urgență atunci când pericolul care amenință dacă se realizează, va pricinui părții ce reclamă o pagubă nereparabilă, sau în tot cazul foarte greu de reparat. Această urgență, președintele este ținut să o constate, înainte de a lua vre-o măsură și constituie elementul decisiv al competenței sale.

De aceea, urgența trebuie motivată, adică să se arate în cuprinsul ordonanței, din ce anume împrejurări de fapt, președintele și-a făcut convingerea pericolului iminent.

Dacă motivarea urgenței lipsește, ordonanța poate fi casată, în urma recursului părții nemulțumite.

Ordonanțele prezidențiale în *référé*, sunt executorii pe dată, chiar dacă s'a făcut apel în contra lor de partea nemulțumită.

Apelul, contra unei astfel de ordonanțe se judecă de completul tribunalului din care face parte președintele ce a pronunțat-o.

Înalta noastră Curte de Casație a decis, încă de la 1919 (dec. 162 din 6 Iulie) că președintele care a dat ordonanța, poate face chiar parte din completul tribunalului ce are de judecat apelul în contra acestei ordonanțe.

Spre deosebire de ce se petrece atunci când președintele dă ordonanța lui, fără să asculte pe pârât, în apel părțile se citează, au loc desbateri, se administrează probe, se fac chiar expertize.

De astă dată procedura este mult mai amplă, mai completă și deci mai înceată. Graba mare de la prima instanță nu se mai impune, căci președintele a fost în măsură să ia din timp toate dispozițiile dicte de împrejurări.

În cutumele vechii proceduri franceze, dacă era vorba de un caz extrem de urgent, președintele putea pronunța ordonanța chiar la dânsul acasă, unde venea partea cu petiția.

Socotim că o asemenea procedură nu ar putea fi adoptată la noi, unde judecătorii nu pot lucra după lege decât numai la oficiile lor, deși tradiția ar justifica o asemenea excepție. Vechii domnitori împărțeau dreptatea în palatele lor.

Se poate discuta dispoziția care aduce în judecata completelor tribunalelor, apelurile împotriva ordonanțelor date de președinți, cari sunt și șefii instanțelor. Cei doi judecători mai mici în grad, ce formează completul, sunt puși astfel într-o situație delicată

față de președintele lor, a cărui ordonanță urmează să o cenzureze.

S'ar putea evita astfel de neplăceri, dându-se apelurile în competența Curților respective. Cheltuielile de deplasare pricinuite părților, spre a merge la reședința Curții de apel, ar fi compensate prin garanția bunei calități a judecății unei instanțe superioare. Cât despre urgență, ea nu mai poate conta acum ca denunț decisiv, căci — cum spuneam — președintele a luat din timp, prin ordonanța lui, toate măsurile grabnice dictate de necesitățile momentului.

Oricine face o cerere în *référé*, deși nu este vorba de un litigiu propriu zis, trebuie să stabilească existența celor două condițiuni necesare în orice acțiune: întâi, calitatea și apoi, interesul.

Președintele tribunalului, care pronunță o asemenea ordonanță, cum și tribunalul ce urmează să judece apelul în contra ei, au datoria să pipăie numai problema juridică și să examineze în mod sumar dovezile înfățișate, apreciind soluția ce i s'ar cuveni.

El va ordona măsurile necesare, având în vedere în mod principal pericolul ce ar rezulta pentru reclamant dintr'o întârziere.

Nu se pot tranșa pe această cale sumară și provizorie, nici chestiuni de fapt, nici probleme de drept, — rezervate unele și altele exclusiv instanțelor de fond.

Dacă totuși, organele de *référé* depășesc atribuțiunile lor în această privință, hotărârea lor poate fi casată.

În orice caz, astfel de hotărâri nu vor putea fi invocate, nici într'o privință cu autoritate de lucru judecat la fondul litigiului.

Iată câteva cazuri culese din practică, în cari procedura de *référé* poate fi întrebuințată cu succes:

Vecinul stăpân al terenului de lângă proprietatea lui X, construiește pe locul său un zid defectuos, rezeamându-l de casa lui X, astfel încât poate s'o dărâme dintr'un moment în altul.

La fel, dacă vecinul face în zidul comun un coș, care din cauza construcției sale defectuoase, amenință să provoace un incendiu.

Sau dacă dă drumul de pe locul său unor ape stătătoare, cari năvălind inundă pe al meu.

Alte cazuri.

Y-grec are o casă ce amenință cu năruirea, dacă nu i se fac anumite reparații imediat, cari însă necesitează evacuarea chiriașului. Acesta se opune.

Y-grec va putea obține de la președintele tribunalului ordonanță pentru expulzarea chiriașului, pe timpul cât vor dura reparațiile.

Dar iată un proprietar care la un moment dat închide spălătoria comună a chiriașilor săi, sau alte încăperi de absolută necesitate pentru viața normală a unei familii.

Apoi, vecinul unui cultivator sau crescător de vite, îi taie conducta de apă, ce trece pe proprietatea celui d'întâi.

Sau face un gard prin care mă împiedică să merg la locul meu, sau îmi sechestrează un animal, lăsându-l să sufere de foame.

După deschiderea unei succesiuni, unul dintre comostenitori poate oricând sili pe altul să-i prezinte registrele, spre a se convinge de modul în care o administrează. Se va ajunge la acest scop, obligându-se comostenitorul recalitrant la plata de daune cominatorii, pentru fiecare zi de refuz.

Credem că s'ar putea folosi de procedura aceasta, toate victimele samavolnicilor.

Este samavolnicie atunci când cineva recurge la gesturi violente spre a-și face singur dreptate sau mai exact vorbind, dreptatea pe care crede că o are.

De exemplu, cineva pretinde că hamurile pe cari le vede pe caii altuia sunt ale sale. El nu vrea însă a i le restitui, susținând că îi aparțin.

De aceia când trece cu trăsura prin fața casei pretinsului păgubaș, acesta, împreună cu servitorii lui, îl opresc și iau cu forța hamurile de pe cai.

Dar, de oarece nimeni nu poate fi tolerat a'și face singur dreptate, la cererea celui violentat, președintele tribunalului va da ordonanță pentru restituirea hamurilor reclamantului.

Se vor restabili astfel lucrurile cum erau mai înainte — *statu quo ante*, — rămânând pretinsului păgubaș calea unei acțiuni după dreptul comun.

La fel se vor petrece lucrurile, când un pretins proprietar izgonește cu forța pe altul dintr'o casă sau de pe un loc.

Hotărârea tribunalului, dată asupra apelului părții, se poate ataca cu recurs la Curtea de Casație.

Recursul poate fi făcut chiar direct împotriva ordonanței prezidențiale, fără a mai trece prin filiera apelului — adică *omisso medio*.

Motivele de recurs sunt cele obicinuie în materie civilă, dar în practică se rezumă la cercetarea împrejurărilor dacă instanțele de fond au constatat și motivat urgența — care este lăsată ca toate chestiile de fapt la șuverana apreciere a tribunalului.

Considerentele cari tranșează chestiuni de drept, urmează a fi considerate ca nescrise — așa că nu credem ca ele să poată motiva o casare.

Procedura de *référé*, funcționează astăzi parțial și în Ardeal, fiind introdusă de două legi speciale.

Prima. Legea chirilor din 7 Aprilie 1932, dă în cădere judecătorului unic — pe întreg teritoriul Regatului — procesele de evacuare pentru neplata chiriei, sentința de evacuare se pronunță cu execuție provizorie, apelul în contra ei se judecă de completul tribunalului.

Deci, tocmai procedura de *référé*, cu toate că legea nu-i spune pe adevăratul ei nume.

A doua. Legea asanării datoriilor agricole din 26 Octombrie 1932, are mai mult curaj.

Pentru urmărirea dobânzilor, în anumite cazuri, ea declară în mod formal că disp. art. 66 pr. civ. se extind, în acest scop, pe întreg teritoriul țării.

De ce numai în acest scop și nu pentru toate scopurile, ca și în vechiul Regat?

Cum să fie lipsiți parte dintre locuitorii aceleiași țări, de binefacerile unei proceduri atât de rapidă, eficientă și comodă?

Este o nedreptate ce li se face și suntem convingși că legea care ar extinde procedura de *référé* pe întreg teritoriul țării, va fi primită cu deplină satisfacție în vechile noastre teritorii, de curând eliberate.

Eugen Petiț

Consilier la Înalta Curte de Casație

Observațiuni asupra legii pentru autorizarea stării de asediu

În legea pentru autorizarea stării de asediu din 5 Februarie cor., se autoriză guvernul ca să decreteze starea de asediu, în condițiunile legii din 10 Decembrie 1864 și cu completările art. 2 al Decretului Regal Nr. 2798 din 14 August 1916 și art. 1, 2, 3 și 4 a Decretului Regal din 1 Iulie 1918.

În ceea ce privește legea din 10 Dec. 1864, s'a susținut, cu drept cuvânt, de eminenți constituționaliști, că ea este abrogată implicit prin Constituția din 1866 1). Într-adevăr legea fundamentală a României dinainte de războiu cuprindea o dispozițiune formală în art. 127 prin care era expres interzisă suspendarea garanțiilor constituționale fie în total fie în parte. Or proclamarea stării de asediu înseamnă în drept instituirea unui regim legal, în care, anumite din textele constituționale, se găsesc momentan suspendate. Astfel ar fi garanțiile constituționale referitoare la dreptul de circulațiune, de liberă propagare a ideilor prin viu graiu sau prin scris, dreptul de a se bucura de inviolabilitatea domiciliului sau a secretului corespondenței și însfârșit, ceea ce este mai însemnat, dreptul de a nu fi sustras dela judecătoria săi naturali fie prin instituirea de tribunale excepționale, fie prin înlăturarea funcționării instituțiilor normale judecătorești.

O lege a stării de asediu este înțeleasă, în mod juridic, ca suspendând însăși Constituția țării, care în definitiv este o lege organică și esențială de competențe. Alte competențe sunt aci substituite celor organizate normal de către legiuitorul constituant. Din acest punct de vedere, dacă constituția nu ar permite această procedură, o atare măsură nu ar putea fi edictată. Or, Constituția dela 1866 sub imperiul căreia România a trăit până în 1923 nu permitea suspendarea dispozițiilor înscrise acolo. Deci legea din 1864 care era de altfel anterioară Constituției din 1866 era conform art. 129 din Constituție abrogată ca contrarie prevederilor ei.

Că această constituiește cea mai justă interpretare ar

rezulta, credem noi, și din nevoia simțită în 1916 și 1918 în vremuri de războiu, deci de necontestat pericol de Stat, să se edicteze noi măsuri pe calea unei legi și decrete cari, dacă legea din 1864 ar fi fost în ființă, nu ar mai fi fost nevoie să fie edictate. Este adevărat că această lege (din 14 Aug. 1916) se referea și la legea din 1864 asupra stării de asediu. Această trimetere era însăși inoperantă pentru că se referea la o lege deja abrogată și inutilă, pentru că legea din 1916 și Decretele din 1916 și 1918 constituiau prin ele însăși norme complete ce guvernau materia stării de asediu.

Aceste decrete azi însă numai ființează. Decretul din 14 Aug. 1916 (Mon. Of. 107 din 14 Aug. 1916) a fost abrogat, implicit, prin modificarea lui prin Decretul din 1918 iar cel din 1918 a luat sfârșit prin Decretul Regal 2849, Mon. Oficial 260 din 21 Nov. 1928.

Astfel fiind, chestiunea de actualitate este următoarea:

Textul legii din Februarie cor., pentru instituirea stării de asediu, nu poate în mod legal să se mai refere nici la condițiunile nici la dispozițiunile înscrise, atât în legea din 1864, cât și la decretele din 1916 și 1918 astfel cum o face. Primul text a fost abrogat prin Constituția din 1866 iar cele din urmă prin însăși aplicarea prevederilor lor, adică printr'un decret de abrogare (1928).

Din acest punct de vedere trimiterile, dela art. 1, al. 1 a legii actuale pentru proclamarea stării de asediu, nu pot fi socotite ca valabil scrise. Ce rămâne în acest caz din legea de azi? Rămâne în prim loc autorizarea guvernului de a declara starea de asediu când va crede de cuviință. Care sunt însă normele legale guvernând această stare? Unde sunt condițiunile lor de exercițiu, materia drepturilor și deplasărilor de competență? Unde sunt criteriile stabilirii limitelor și rezolvirea conflictelor de atribuțiuni? Care sunt garanțiile constituționale suspendate? Dacă socotim că neînscrise referințele la dispozițiile legilor din 1864 și decretele 1916 și 1918 pe care le-am arătat că azi nu mai au ființă în mod valabil, întrebările de mai sus nu pot căpăta decât răspunsuri negative. Legea stării de asediu nu cuprinde nimic afară de ceea ce menționează în mod expres fără vre-o trimetere la alte legiuri. Astfel ea nu ar conține decât a) autorizațiunea puterii executive de a lua în general măsura stării de asediu fără a se ști însă în ceea ce constă această măsură; b) majorarea pedepselor unor anumite delict; c) sancțiuni stabilite pentru încălcarea ordonanțelor edictate de autoritățile militare. Numai aceste dispozițiuni ar exista în legea actuală a stării de asediu. Cu rezerva observațiunei că în sistemul nostru de drept public „delegata potestas non delegatur” și că pedepsele și elementele delictelor trebuie conținute în texte de legi iar nu edictate prin decrete sau ordonanțe de către puterea executivă, noi credem că textele legii actuale se prezintă incomplete

1) C. Disescu. *Drept constituțional* p. 481. — C. Rarincescu: *Decrete legi*.

în ceea ce privește condițiunile de executare a stării de asediu, a enumerării textelor codului penal supuse aprecierii instanțelor militare precum și relativ la enunțarea garanțiilor constituționale care sunt azi prin efectul proclamării stării de asediu, suspendate în drept și în fapt.

Singura cauză a acestor regretabile lacune constă în trimiteri la texte abrogate sau inexistente. Dacă incontestabil voința legiuitorului a fost manifestă în ceea ce privește adoptarea măsurilor luate, nu e mai puțin adevărat că acest act de voință nu s'a aplicat la texte pozitive, la norme de drept precise. Or, Constituția noastră cere aceasta din urmă procedură, în mod expres, atunci când impune ca legile să fie votate articol cu articol. Aceasta înseamnă, că conform legii noastre fundamentale, legiuitorul trebuie să-și manifeste voința pe texte propuse pozitive, iar nu în bloc, printr-o procedură de ordin ideal, asupra unor principii și cu atât mai puțin asupra unor texte constând din trimiteri, mai ales când acestea vizează legi abrogate ca în legea de față a stării de asediu.

C. G. Vasiliu

Doctor în Drept dela Paris
Referent Titular în Consiliul
Legislativ

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE SECȚIUNI-UNITE

Audiența de la 31 Martie 1952

Președinția D-lui C. G. Rătescu, președinte

Eliza G. Pleșoianu cu Ministerul de Domenii

CONSTITUTIONALITATEA LEGILOR.—VIOLAREA UNUI TEXT DE ORDIN CONSTITUTIONAL.—DACĂ CHESTIUNEA POATE FI SUPUSĂ EXAMINĂRII SECȚIUNILOR-UNITE.—ART. 103 DIN CONSTITUȚIE ȘI 29 DIN LEGEA CURȚII DE CASAȚIE.

Recursul excepțional înaintea Secțiunilor Unite, edictat prin art. 103 din Constituție și regulamentat prin art. 29 din legea organică a Înaltei Curți, are în vedere, numai cazul când legea pe care se întemeiază pretențiunile părților deduse înaintea unei instanțe este declarată neconstituțională, iar nu și cazul când se invoacă ca motiv de casare într'un recurs introdus, violarea sau greșita interpretare a unui text de ordin constituțional, deoarece în acest caz chestiunea pusă în discuție prin motivul invocat nu privește o chestiune de neconstituționalitate a legii, ci aceea a unei violări sau greșite interpretări a unui text de lege, care chiar dacă ar fi înscris în constituție, este însă supus judecății instanței de casare respective.

No. 22.—Declinată competența de judecarea recursului făcut de Eliza Pleșoianu și alții în proces cu Ministerul de Domenii.

Curtea deliberând,

Asupra recursului de față:

Având în vedere că, prin hotărârea atacată, Comitetul Agrar a respins ca neîntemeiată cererea de re-

vizuire, introdusă de recurenții de astăzi, în contra hotărârii Comisiunii Județene de Expropriere din Județul Gorj, Nr. 10 din 17 Martie 1928, dată asupra contestațiunii îndreptată de dânsii contra lucrărilor de măsurătoare și defalcare, efectuată de către Delegatul Cadastrului în executarea hotărârii pentru exproprierea moșiei Bălăcești, județul Gorj, proprietatea numiților.

Având în vedere că, prin motivul de casare, recurenții invoacă violarea art. 13 al. 2 și 23 din legea agrară din 1921 și prin urmare și a Constituției, întrucât aceste texte, potrivit art. 131 din Constituție și art. 120 din legea agrară, au un caracter constituțional;

Considerând că recursul excepțional înaintea Secțiunilor Unite, edictat prin art. 103 Constituție și regulamentat, prin art. 29 legea organică a Înaltei Curți, are în vedere cazul când legea pe care se întemeiază pretențiunile părților deduse înaintea unei instanțe, este declarată neconstituțională, deoarece dispozițiunile ei ar contraveni principiilor fixate prin Constituție;

Că, numai în acest caz și urmându-se procedura reglementată prin art. 29 legea organică a Înaltei Curți, chestiunea neconstituționalității legii respective, fie în întregul ei, fie în anume dispozițiuni ale sale, poate fi supusă examinării Secțiunilor Unite.

Că însă, atunci când, ca în speță, se invoacă ca motiv de casare într'un recurs introdus, violarea sau greșita interpretare a unui text de ordin constituțional, deci nu se susține neconstituționalitatea vreunei legi ordinare, pentru că ar contraveni unui principiu constituțional, în acest caz, chestiunea pusă în discuție prin motivul invocat, nu privește o chestiune de neconstituționalitate, ci aceea a unei violări, sau greșite interpretări a unui text de lege, care, chiar dacă ar fi înscris în Constituție, este însă supus judecății instanței de casare respective, căci legea nu face nici o excepție în cazul când motivul de recurs se bazează pe o violare sau greșită interpretare a Constituției și deci supune judecata lui instanței de recurs respective, după competența generală, stabilită în aceste motive.

Că, astfel fiind, este locul ca pe temeiul considerațiilor mai sus expuse, Înalta Curte în Secțiuni Unite să-și decline competența de a judeca recursul de față, și, întrucât deciziunea atacată a fost dată în materie de expropriere, să trimită pricina, în conformitate cu disp. art. 31-III lit. d, din legea sa organică, în judecata Secțiunii a III-a.

Pentru aceste motive, declină competența, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I-a

Audiența dela 21 Noembrie 1932

Președinția D-lui D. Volanschi, Prim-Președinte

Armin Hornes cu Ministerul de Interne

CULPĂ.—RESPONSABILITATEA COMITENTULUI.—ART 1000 AL III C CIVIL ROMÂN.—ART. 1315 COD. CIV. AUSTRIAC.

FUNCTIONARI POLITIENEȘTI.—RAPORTUL DINTRE DÂNȘI ȘI STAT — ART. 1000 AL III C. CIVIL.—ART. 1315 COD. CIV. AUSTRIAC.

1° Principiul de drept stabilit de art. 1315 cod. civil austriac este identic cu cel din art. 1000 al. III c. civ. român, după care stăpânii și comitenții sunt răspunzători de prejudiciul cauzat de servitori și prepușii lor, în funcțiu-

nile ce li s'au încredințat, cu deosebire numai că în textul art. 1315 culpa este formulată precis pe când în art. III al. 1000 ea este prezumată.

2° Sistemul de dependență, supraveghere și control, consacrat prin legea pentru organizarea Poliției Generale a Statului din 1905, este de natură a atribui raportului dintre Stat și funcționarii polițienești, caracterul fixat de codul civil, raportului dintre comitenți și prepuși, de oarece acești funcționari nu lucrează din proprie autoritate ci ca instrument al Statului sub ordinele și dependența căruia se află, astfel că răspunderea Statului, pentru faptele funcționarilor de poliție, cari în exercitarea funcțiunilor ce li s'au încredințat au cauzat prejudicii particularilor, rămâne întreagă după principiile din art. 1315 cod. civil austriac (art. 1000 a. III cod. civ. rom.

No. 1273 Constată, după divergență, cu Statul are față de un funcționar polițienesc răspunderea comitentului, în urma recursului făcut de Armin Körnes, contra deciziei Nr. C. III 1899/930 a Curții de Apel Cluj S. III în proces cu Ministerul de Interne.

Curtea Deliberând,

Asupra chestiunii pusă în discuție prin prezenta divergență.

Având în vedere deciziunea instanței de fond din care rezultă că, în Decembrie 1922, furându-i-se recurentului Armin Körnes, în gara Timiș din Județul Brașov, o valiză conținând 852.400 lei și dânsul reclamând cazul autorităților polițienești, agentul de poliție și siguranță Steinberg Ignatie, de pe lângă Prefectura Poliției Cluj, a primit, între alții, însărcinarea de a urmări descoperirea furtului; că, lui Steinberg i s'a atașat ca ajutor, un fost agent Fodor Francisc; că, acești doi descoperind pe autorul furtului, un anume Tompa Mihai, au ridicat dela numitul banii furați de el și cari se aflau ascunși într-o magazie din Orașul Brașov și i-au însușit.

Că, descoperindu-se acest fapt, Steinberg Ignatie și Francisc Fedor, au fost condamnați, prin sentința penală Nr. 2060/925 a Tribunalului Cluj, rămasă definitivă, la pedepse penale și despăgubiri civile în sumă de 887.000 lei.

Având în vedere că, Steinberg Ignatie și Fodor Francisc fiind insolvabili, recurentul a intentat acțiune în contra Statului, prin Ministerul de Interne, pentru plata despăgubirilor civile recunoscute lui în instanța penală, bazându-și cererea, în drept, pe dispozițiunile art. 1315 c. c. Austr., iar Tribunalul Cluj Secția I-a prin sentința din 22 Ianuarie 1930, a respins această acțiune.

Că, pentru a hotărâ astfel Tribunalul constată că, prin sentința penală a Tribunalului Cluj, prin care Steinberg Ignatie și Fedor Francisc au fost condamnați, s'a stabilit că cel dintâi a comis faptele pe când se afla în serviciul Prefecturii Poliției Cluj și lucrând

în această calitate; că, motivează Tribunalul pentru a avea loc responsabilitatea prevăzută de art. 1315 c. c. Austr., se cere însă îndeplinirea următoarelor două condiții: 1. autorul prejudiciului cauzat să fie în serviciul celui chemat a răspunde de daune și 2. faptul dăunător să fi fost comis în exercitiul funcțiunei ce i s'a încredințat, adică în îndeplinirea unei atribuțiuni a funcțiunei sale.

Că, deși Steinberg, la data comiterii faptului se afla în serviciul Ministerului Intimat, ca agent pe lângă Prefectura Poliției Cluj, dânsul nu l'a comis însă în exercitiul funcțiunei sale, deoarece conform art. 5, 6, 7 și 9 din legea Poliției Generale a Statului din 1903, modificată în 1905, ofițerii și agenții de Poliție au competența limitată numai în interiorul circumscripției căreia aparțin și nu pot opera în cuprinsul altor circumscripții decât numai în baza unor însărcinări speciale și cu îndatorirea de a vesti despre aceasta autoritățile polițienești locale, — condițiuni care nu s'au dovedit îndeplinite în speță, Steinberg operând în Brașov, nu la Cluj; și ca atare, conchide Tribunalul, în privința lui responsabilitatea Ministerului nu poate avea loc.

Că, în ce privește pe Fodor Francisc, Statul de asemenea nu poate fi făcut răspunzător, deoarece acesta nu se afla, la data comiterii faptului, în serviciul Poliției, fiind demisionat cu câteva luni mai înainte, — și nu s'a dovedit cu nimic că, ar fi avut vre-o delegație specială din partea Prefecturii Poliției Cluj pentru a însoți pe Steinberg în cercetarea furtului comis împreună în dauna recurentului.

Având în vedere că, reclamantul atacând cu apel sentința Tribunalului, Curtea din Cluj, i l'a respins, confirmând constatările de fapt și considerațiunile de drept din sentința primei instanțe și respingând probatoriile cerute înaintea sa de recurent pentru dovedirea susținerilor sale că, Steinberg Ignatie ar fi avut delegație specială pentru a instrumenta în Brașov.

Având în vedere că, introducând prezentul recurs contra deciziei de respingere a Curții de fond, Inalta Curte în ședința dela 5 Octombrie 1932 a pus în discuțiune chestiunea de principiu dacă Statul, prin Ministerul de Interne are, față de funcționarii polițienești, răspunderea comitentului față de prepus, conform art. 1315 c. c. Austr. și neîntrunindu-se numărul legal de voturi pentru soluționarea acestei chestiuni, examinarea ei a fost trimisă completului de divergență de astăzi.

Considerând că, potrivit § 1315 c. c. a., acela ce se servește la executarea afacerilor sale de o persoană incapabilă, sau de o persoană despre care știe că este periculoasă, — e în general responsabil pentru dauna pe care o atare persoană, în această calitate, o cauzează unui al treilea;

Că, acest text stabilește în sarcina stăpânilor și comitenților o culpă decurgând fie din reaua alegere a servitorilor sau prepușilor lor, fie din lipsa de su-

praveghere a acestora, deși știau că sunt periculoși.

Că, principiul de drept stabilit de acest text de lege este identic cu cel din art. 1000 al. III c. c. român, după care stăpânii și comitenții sunt răspunzători de prejudiciul cauzat de servitori și prepușii lor, în funcțiunile ce li s'au încredințat, cu deosebire că, în textul § 1315 culpa este formulată precis pe când în al. III art. 1000 ea este prezumată.

Considerând că ceiace caracterizează pe prepus este starea de subordine în care se află față de comitent, prepusul fiind acela care lucrează după ordinele, instrucțiunile și directivele comitentului și sub controlul lui.

Că după cum rezultă din art. 2 legea din 1905 pentru organizarea Poliției Generale a Statului, această instituție stă sub directă dependență a Ministerului de Interne, care își exercită controlul prin organele în subordine acolo arătate; că conform celorlalte prevederi ale acestei legi, ofițerii și agenții de poliție, în executarea atribuțiilor ce le sunt încredințate de legi și regulamente sunt puși sub directă priveghere a șefilor lor ierarhici care au dreptul de control asupra actelor dresate de ei și la rândul lor primesc și dâșii dela Ministerul de Interne directivele și îndrumările pentru îndeplinirea rolului pe care poliția îl are în Stat.

Că, acest sistem de dependență, supraveghere și control, este de natură a atribui raportului dintre Stat și funcționarii polițienesci, caracterul fixat de codul civil, raportului dintre comitenți și prepuși, deoarece acești funcționari nu lucrează din proprie autoritate, ci ca instrument al Statului sub ordinele și dependența cărui se află.

Considerând că deși legea poliției caracterizează în acest mod raporturile dintre Stat și funcționarii polițienesci, ea însă nu prevede nimic în ce privește răspunderea Statului ca comitent; că, răspunderea prevăzută de art. 1315 c. c. a., având un caracter general care se aplică nu numai persoanelor fizice, ci și celor morale, răspunderea Statului, pentru faptele funcționarilor de poliție, cari în exercitarea funcțiilor ce li s'au încredințat au cauzat prejudicii particularilor, rămâne întreagă după principiile din art. 1315 c. c. a.

Pentru aceste motive, Curtea în virtutea legii constată că Statul prin Ministerul de Interne, are față de un funcționar polițienesc, răspunderea comitentului față de prepus, conform art. 1315 c. c. a.

TRIBUNALUL ILFOV S. III CIV. COR.

Audiența din 13 Ianuarie 1933

Președinte d-l Hariton Udrea, judecător

Gheorghe P. Stănculescu cu Ministerul public

OPOZIȚIE PENALĂ. — OPOZIȚIE ÎN APEL. — RETRAGEREA OPOZIȚIEI ȘI APELULUI. — RĂMANEREA HOTĂRĂREI PRIMEI INSTANȚE DEFINITIVĂ. — BENEFICIUL DE GRAȚIERE DIN 13 Iunie 1931, CÂND HOTĂRĂREA ESTE DATĂ ÎNAINTEA DECRETULUI.

Opoziția din apel, luând procedura din punctul în care se găsea când a lipsit oponentul, o declarație de retragere a apelului, care se putea face în apel, se poate face și în opoziție, astfel că declarația oponentului, că își retrage opoziția și implicit apelul, pentru ca hotărârea primei instanțe, dată înainte de 13 Iunie 1931, să rămână definitivă, și în felul acesta oponentul să beneficieze de grațierea din 13 Iunie 1931, se găsește operantă, nemai putându-se în cazul acesta executa hotărârea dată în apel.

Sent. cor. 32. Admisă contestația lui Gheorghe P. Stănculescu.

Tribunalul,

Asupra contestației făcută de Gheorghe P. Stănculescu, șoferul din orașul Alexandria, județul Teleorman, contra executării sentinței penale a acestui Tribunal No. 1721 din 1931;

Având în vedere actele din dosar, susținerile contestatorului și concluziile d-lui Procuror;

Având în vedere că se constată că contestatorul, fiind condamnat prin cartea de judecată penală a judecătoriei Domnești de jos No. 893 din 14 Noembrie 1930 la 5000 lei amendă, pe baza art. 104 din legea drumurilor, a atăcat această hotărâre prin apelul din 29 Ianuarie 1931; că la 22 Iunie 1931 apelul a fost judecat în lipsa apelantului, respingându-se ca nefondat prin sentința acestei secțiuni No. 1721; că la 29 Septembrie 1931 inculpatul a făcut opoziție; că la 30 Octombrie 1931, când a fost fixat termenul de judecarea opoziției, Tribunalul constatând că la dosar există o declarație autentică a oponentului, prin care arată că își retrage opoziția, înțelegând astfel că hotărârea opozată să rămână definitivă, pentru a putea să beneficieze de decretul de grațiere din 13 Iunie 1931, față de această declarație, Tribunalul a dispus închiderea dosarului; că mai pe urmă, Parchetul acestui Tribunal, socotind că sentința acestui Tribunal No. 1721 din 1931 este definitivă, a emis mandat de arestare contra inculpatului; că în contra acestei execuții, s'a făcut contestația de față; că prin contestația făcută, contestatorul a susținut, că acesta depunând la dosar declarația autentică, din care rezultă că și-a retras apelul și opoziția făcută, pentru a rămâne definitivă hotărârea primei instanțe și în felul acesta să poată să beneficieze de grațiere, față de această declarație, nu hotărârea din apel a rămas definitivă, ci hotărârea primei instanțe; că d-l Procuror a pus concluzii pentru respingerea contestației, pentru motivul că există o hotărâre a acestui Tribunal, dată după decretul de grațiere și că prin retragerea opoziției, această hotărâre rămânând în picioare, ea este hotărârea ce se execută;

Că acestea fiind faptele contestației, urmează să examinăm contestația făcută;

Considerând că opoziția, creiată de legiuitor pentru ca o parte să se poată apăra în fața unei instanțe, după ce s'a dat o hotărâre, când partea a fost lipsă la judecată, este o cale de retractare a hotărârii; că având acest caracter, instanța de opoziție nu este o instanță nouă, ci este aceeași instanță, care a pronunțat hotărârea opozată; că în precizarea acestor caractere, vine art. 157 pr. civ., aplicabil și în penal, care arată că în judecarea opoziției, proce-

dura începe din punctul în care se afla, când a lipsit oponentul;

Considerând că prin opoziția sa oponentul situându-se în momentul când s'a dat hotărârea în lipsa sa, oponentul poate să susțină în opoziție, cece putea să susțină și în apel, când s'a pronunțat hotărârea opozată; că o declarație pe care o putea face atunci, o poate face și în opoziție; că declarația pe care o putea face în apel, că își retrage apelul, pentru ca hotărârea primei instanțe să rămână definitivă și astfel inculpatul să beneficieze de grațiere, o poate face și în opoziție, fiindcă prin opoziția sa oponentul se pune în aceeași situație, în care se găsea când s'a pronunțat hotărârea opozată;

Considerând că obiecțiunea, că o hotărâre este dată și că ea rămâne în picioare prin retragerea opoziției, cu toate că oponentul și-a retras opoziția făcută în apel, pentru a rămâne definitivă hotărârea primei instanțe, se găsește nefondată, fiindcă prin judecarea în opoziție, hotărârea opozată nu mai are ființă; că acesta este și înțelesul art. 183 pr. pen., care spune că condamnarea în lipsă va rămâne ca și cum nu ar fi fost, dacă inculpatul va forma opozițiune; că prin judecarea în opoziție, procedura începând din momentul, în care se afla inculpatul când s'a dat hotărârea în lipsă, începerea din acel moment face ca hotărârea să nu mai aibă ființă, fiindcă numai prin darea la o parte a hotărârii, procedura începe din momentul, în care se găsea partea, când s'a dat hotărârea;

Considerând că nu se poate spune, că pentru a avea hotărârea acest efect, ca hotărârea opozată să nu mai aibă ființă, trebuie ca opoziția neapărat să se termine prin judecată, fiindcă dacă principiul este că ceea ce poate face în apel, se poate face și în opoziție, o declarație de renunțare la apel, dacă se poate face în apel, ea se poate face și în opoziție; că numai atunci hotărârea opozată ar rămâne în picioare, când partea deși a făcut opoziție, însă prin neprezentarea ei face ca opoziția să fie anulată;

Considerând că obiecțiunea, că prin retragerea opoziției, opoziția se consideră că nu a avut ființă, astfel că hotărârea opozată rămâne definitivă, fiindcă ea se consideră că nu a fost opozată, s'ar găsi temeinică, dacă s'ar face o retragere pur și simplu a opoziției; că însă când această retragere nu are acest caracter, ci în opoziția în apel, oponentul declară că își retrage apelul și pe cale de consecință fiind retras apelul se retrage și opoziția, în cazul acesta hotărârea din apel nu mai poate să stea în picioare, fiindcă această hotărâre în momentul când oponentul pune concluzii în instanță nu mai avea ființă, iar prin retragerea apelului nu mai are ființă nici apelul;

Având în vedere că în speța de față din declarația autentică a oponentului, depusă în instanța de opoziție, se constată că acesta, pentru a beneficia de grațiere, a arătat că înțelege ca hotărârea primei

instanțe să rămână definitivă; deci ceea ce a vroit oponentul a fost ca hotărârea primei instanțe să rămână definitivă, iar nu hotărârea dată în apel, fiindcă numai prin rămânerea definitivă a hotărârei primei instanțe, oponentul putea să beneficieze de grațiere; că din această manifestare a voinței sale rezultă, că oponentul nu și-a retras numai opoziția, ci el și-a retras și apelul, iar pe cale de consecință este retrasă și opoziția sa: că rezultând aceasta, Parchetul acestui Tribunal nu putea să considere sentința acestei secțiuni ca definitivă și fiind astfel contestația făcută pentru a se anula măsurile de executare ale acestei sentințe, se găsește fondată și în consecință se admite;

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător Hariton Udrea, în neunire cu concluziile d-lui Procuror, admite contestația.

Semnați: *Hariton Udrea, Gh. Cerban,*

Recenzie

Inamovibilitatea magistraturei sub raportul constituțional de Eugen Bănescu, consilier la Inalta Curte de Casație și Justiție.

În numărul din 16 Octombrie 1932 am publicat în coloanele acestei reviste, Decizia Inaltei Curți de Casație, pronunțată în secțiuni unite, cu privire la chestiunea constituționalității legii din 4 Aprilie 1931, care a scăborât limita de vârstă, pentru membri Curții de Casație, de la 70 de ani cum fusese fixată prin legea de la 4 Martie 1928, la 68 ani.

Inalta Curte prin această importantă decizie, declarând neconstituțională legea din 4 Aprilie, statornește principiul, că Puterea legiuitoare nu poate să reducă limita de vârstă pentru magistrații inamovibili în funcțiune, căci prin aceasta ar desființa în mod indirect inamovibilitatea lor prevăzută de art. 104 din Constituție.

Cum această decizie, cu toată motivarea ei perfect juridică, a dat totuși naștere la critică și a făcut să se nască chiar o oarecare nedumerire, d-l *Eugen Bănescu*, consilier la Inalta Curte, într'un studiu publicat în *Pandectele Române* și căruia acum îi facilitează o necesară răspândire prin apariția lui în broșură, examinează această problemă pe larg, răspunzând la toate obiecțiunile ridicate, ceea ce după cum autorul arată, din motive ușor de înțeles, nu ar fi fost posibil într'o hotărâre judecătorească.

Intr'un stil clar și concis și cu o argumentare vi-guroasă și convingătoare, distinsul magistrat al Instanței supreme, face să apară și mai puternic temeinicia considerentelor deciziei Curții de Casație, pronunțată asupra unei probleme constituționale, care interesează întreaga magistratură.

S. R.